

Nordkalotträdet Verksamhetsplan 2019-2020

Region Norrbottens prioriteringar för ordförandeskapet

Nordkalotträdet (NKR) etablerat 1967, och är en av tolv nordiska gränskommittéer. Det gränsregionala samarbetet har ett historiskt värde som har säkrat en stabil bas för samverkan över landsgränserna. NKR består av representanter från regional politisk nivå i Finnmark, Nordland, Troms, Lappland och Norrbotten samt länsstyrelsen i Norrbotten och närings- trafik- och miljöcentralen i Lappland och näringslivsrepresentanter. Ordförandeskapet alternerar i perioder om två år mellan de norska fylkeskommunerna, Norrbotten och Lappland i Finland. År 2019 tar Region Norrbotten över ordförandeskapet efter Finnmarks Fylkeskommune för perioden 2019-2020. NKR bistås av ett sekretariat som är lokaliserat hos Lapplands förbund i Rovaniemi.

Det Nordiska ministerrådets Nordiska samarbetsprogram för regional utveckling och planering 2017-2020 lyfter fram tre insatsområden; hållbar landsbygdsutveckling, innovativa och resilienta regioner, samt hållbara städer och stadsutveckling. Insatsområdena skapar ett nordiskt mervärde och ligger till grund även för nordkalotträdet verksamhet. Verksamheten i NKR baseras på Nordkalotträdet handlingsprogram 2017-2020.

Det är enighet bland representanterna i NKR att det är behov att göra arbetet mer politiskt relevant, genom att bland annat genom att tänka över strukturen och prioriterade fokusområden, i detta ingår att:

- välja ut några få kärnområden av strategisk relevans för det geografiska området och det nordiska samarbetet
- tydliggöra NKR i förhållande till andra organisationer som har liknande intressen och geografiskt område

Under de senaste åren har många andra gränsöverskridande samarbetskonstellationer blivit grundade, så som samarbete inom Barents, NSPA¹, och nya gränskommittéer. Nordkalotträdet ska finna sin roll bland dem, medlemsregionerna önskar en större fokusering av verksamheten och att Nordkalottsamarbetet ska synliggöras mer.

Nordkalotträdet har valt att aktivera sig i Nordiska ministerrådets temagrupp för ”Hållbar landsbygdsutveckling” som ska fokusera sitt arbete på följande frågor med hållbarhet, jämställdhet, jämlikhet och mångfald i fokus: åldrande befolkning utmanar välfärdssystemen (demografiska utmaningen), social innovation och socialt entreprenörskap (nya sätt att leverera tjänster), kompetensförsörjningen och gränsregionalt samarbete. Gränskommittéerna ska driva egna projekt som har koppling till temagruppens planerade aktiviteter.

1. REGIONALPOLITIK

Det politiska påverkansarbetet är viktigt för NKR på alla nivåer (regional, nationell och nordisk). Rådet ska vara regionernas gemensamma röst i ärenden som är viktiga för regional utveckling på Nordkalotten.

¹ NSPA – Northern Sparsely Populated Area är ett nätverk bestående av 14 regioner i norra Norge, norra Sverige samt norra och östra Finland. Syftet är att arbeta för att påverka utvecklingen av EU:s regionalpolitik så den utformas att den på bästa sätt stödjer utvecklingen i de glest befolkade områdena i norra Europa.

NKR ska främja och öka samarbetet i frågor som är relevanta för medlemsregioner och gränskommuner. Det ska sprida information om framgångsrika lösningar och generera processer som leder till ett ökat gränsöverskridande samarbete mellan medlemsländer och inom olika sektorer.

Nordkalottrådet ska delta aktivt i Nordiska ministerrådets temagrupp för ”Hållbar landsbygdsutveckling” och nordiska gränskommittéernas infrastrukturgrupp. Nordkalottens fungerande lösningar och regionala gränssamarbetskompetens ska lyftas fram i temagruppens arbete och temagruppens resultat ska förmedlas till Nordkalottregionerna.

NKR ska söka samarbete med andra samarbetskonstellationer i frågor som gäller framtida strukturfondspolitik och EU-politik som berör Nordkalotten. NKR ska arbeta för att vara delaktig i den arktiska kontexten, och komma med i processen och vara en part i dialogen.

Hållbar infrastruktur genererar ekonomisk tillväxt och utveckling. Regionerna har långa avstånd till marknader, vilket ställer höga krav på effektiv användning av olika transportslag för såväl personer som varor.

Förslag på prioriterade aktiviteter under perioden 2019-2020:

- Ge inspel till nordiska ministerrådet temagrupp hållbar landsbygdsutveckling.
- Förtydliga Nordkalottrådets roll som regional samarbetspartner till nordiska ministerrådet och Nordregio (ett internationellt forskningscentra).
- Synliggöra samarbetsmöjligheter på nordkalotten, speciellt folk-till-folk samarbeten över nationsgränser
- Stöd till mindre projekt som genomförs av ungdomar, eller som har barn och ungdomar som målgrupp
- Initiera samarbete med universitetsamverkan ”The Arctic Five”, som består av Luleå tekniska universitet, the Arctic University of Norway i Tromsø, Lapplands universitet i Rovaniemi, Uleåborgs universitet och Umeå universitet.

2. GRÄNSENS MÖJLIGHETER

Nordkalottens Gränstjänst förmedlar information och ger vägledning till privatpersoner, näringslivet och organisationer i Finland, Sverige och Norge för att undvika eller överbrygga gränshinder. Nordkalottens Gränstjänst har verksamhet på två ställen: Kontoret i Haparanda-Torneå hjälper aktörer som verkar över gränsen mellan Sverige och Finland. Kontoret i Skitbotn fokuserar sig på att underlätta samarbetet i huvudsak mellan Finland och Norge, men också mellan Sverige och Norge.

NKR ska försäkra permanent och tillräcklig finansiering för Nordkalottens gränstjänst så att verksamheten kan planeras långsiktigt och den uppbyggda kompetensen säkras. Detta förutsätter att NKR-medlemmar engagerar sig mer i lobby- och påverkansarbete. NKR ska lyfta gränshindersfrågor till nationella nivå som är aktuella för hela Nordkalotten men som inte blir prioriterade av det nordiska Gränshinderrådet. Nordkalottens gränstjänst ska även medverka aktivt i det nordiska nätverket av informationstjänster som koordineras och finansieras av Nordiska ministerrådet.

Förslag på prioriterade aktiviteter under perioden 2019-2020:

- Uppsökande verksamhet
- Försäkra långsiktig finansiering för gränstjänstverksamheten och förstärka servicen till näringslivet

- Öka kunskapen om vikten av att arbeta med gränshinder på Nordkalotten.
- Intensifiera det politiska arbetet för att lösa gränshinder inom hälso- och sjukvården.
- Arbeta strategiskt för att påverka nationell lagstiftning och verka aktivt för eliminering av gränshinder.

3. DEMOGRAFISKA UTMANINGEN OCH KOMPETENSFÖRSÖRJNINGEN

NKR ska söka samarbete med andra regionala aktörer för att utveckla nya sätt att leverera offentliga tjänster i glesbygden (samhandling över gränserna, digitala e-tjänster, social innovation, civilsamhällets initiativ). Rådet kan lyfta fram goda exempel, initiera möten, visa på utmaningar, eller öka samverkan över gränserna. NKR kan öka samverkan över gränsen till exempel genom att initiera studier eller projekt.

För att åstadkomma en fungerande gemensam arbetsmarknad på Nordkalotten ska NKR arbeta för att öka den gränsöverskridande rörligheten och uppmuntra till ett ökat samarbete mellan utbildningsanordnare i regionerna. Med tanke på framtida kompetensförsörjning på Nordkalotten är det väsentligt att försäkra att utbildningar motsvarar regionernas arbetskraftsbehov på längre sikt. Arbetet för att avverka sådana hinder som försvårar arbete och rörlighet över gränserna ingår även i Gränstjänstens verksamhet.

NKR ska utveckla gränsöverskridande samarbetsytor kring inflyttning och integrationsfrågor. De nyanlända ska ses som en resurs för framtida kompetensförsörjning. I detta sammanhang är det också viktigt att satsa på att förbättra regionernas attraktivitet bland olika grupper, exempelvis kvinnor, unga med flera, och söka exempel från andra områden som har haft framgång med det.

Förslag på prioriterade aktiviteter under perioden 2019-2020:

- Samordna aktörer för att utveckla nya sätt att leverera offentliga tjänster i glesbygden (samhandling över gränserna, digitala e-tjänster, social innovation, civilsamhällets initiativ).

4. MILJÖSAMARBETE

Nordkalottens miljöråd är en samverkansorganisation för medlemsregionernas miljö- och naturvårdsmyndigheter. Miljörådet har fastställt en verksamhetsstrategi för åren 2014-2018. Det innehåller två teman som styr det praktiska arbetet:

1. Harmonisering och förhandling mellan länderna vad gäller miljöfrågor som påverkar hela Nordkalottområdet, och
2. skydd av biodiversitet och ekosystemtjänster.

Miljörådet ska även utveckla gemensamma insatser för att möta och anpassa sig till klimatändringar. Handlingsprogrammet förverkligas i miljörådets årliga samarbetsprojekt.

5. ERFARENHETSUTBYTE OCH REGIONAL IDENTITET

Folk-till-folk samarbetet på Nordkalotten är en rikedom med långa traditioner. NKR är en viktig möjliggörare för civilsamhällets gränsöverskridande insatser och ofta den enda regionala finansör som kan stödja deras projekt.

NKR kan främja initiativ till gemensamma gränsöverskridande kulturprojekt, skapa arenor där medborgare från olika medlemsregioner kommer i kontakt med varandra och kan börja planera gemensamma projekt. NKR ska speciellt uppmuntra projekt som engagerar barn och ungdomar i aktiviteter som innehåller en gränsöverskridande samverkan.

6. KOMMUNIKATION OCH INFORMATION

NKR:s arbete och verksamhet ska synliggöras på ett tydligare sätt. Rådets kommunikationsplan ska uppdateras årligen och samarbetet mellan NKR och medlemsregionernas egna kommunikationskanaler ska utvecklas.

Webben är en viktig informationskanal och NKR ska försäkra att det finns tillräckliga resurser för att hålla det aktuellt. Basinformationen på rådets hemsida (www.nordkalottradet.org och www.pohjoiskalotinneuvosto.fi) ska vara pålitligt och lätt att hitta. Nyheterna på hemsidan ska rapportera om rådets beslut, Gränstjänstens verksamhet och Nordkalottprojektens resultat.

Facebook-kontot (Nordkalottradet@pohjoiskalotinneuvosto.fi) ska berätta om aktuella evenemang och händelser på Nordkalotten och i övriga Norden.

Förslag på prioriterade aktiviteter under perioden 2019-2020:

- Synliggöra arbetet i Nordkalottrådet
- Följa kommunikationsplanen, en plan som ger riktlinjer för den framtida kommunikationen

7. UPPFÖLJNING

Handlingsprogrammet konkretiseras i en 2-årig verksamhetsplan/ordförandeskapsprogram. NKR:s ordföranderegion har ett större ansvar att styra verksamheten under sin ordförandeskapsperiod.

Verksamhetsplanens och handlingsprogrammets implementering ska följas upp genom halvårsrapportering, årliga verksamhetsberättelser och bokslut.

NKR ska årligen redovisa bruk av NMR:s medel till ministerrådets sekretariat.